

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio II. De Providentia Dei in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

Sagara, ac aliis, scientibus Generalibus. Sed & Munificia primum suam lucubrationem edidit anno 1687. & quidem in Arragonia, ad quam tamen Provinciam prohibitio anni 1682. primò erat directà, teste P. Gormaz. Imò in *Thibibus Dilinganis de libertate creata h. 251.* dicitur, potiore, & præstantiorem partem Auctorum nostram hanc sententiam tenere.

Adde, quòd recentissimè nostri Revifores Romani in sua censura citata num. 581. manifestè supponant, quosdam nostrorum sententiam de decreto, etiam virtualiter indivisibili, tradere; quin vel minimè eam suggillant, sed potius disparitatem ostendant inter hanc, & sententiam ab iis rejectam: ut adeò credibile non sit, nostram opinionem quidquam cum propositionibus illis, à Generalibus nostris prohibitis, habere commune.

QUÆSTIO II.

De Providentia DEI in genere.

ARTICULUS I.

Quid sit Providentia, & an detur.

608. **P**rovidentia, ut habet S. Thomas 1. part. quæst. 22. art. 1. in corp. est Ratio ordinandorum in finem.

& hinc S. Doctor providentiam videtur statuere primariò in actu intellectus, quamvis loco cit. ad 3. admitat, quòd præsupponat voluntatem finis. S. Damascenus autem l. 2. de fide orthodoxa cap. 29. scribit: *Providentia est voluntas DEI, per quam res omnes aptè, congruentèrque gubernantur*: quibus verbis videtur providentiam constituere in actu voluntatis. Hunc sequitur S. Bonaventura, Scotus, & alii. Divisi sunt ergo Authores: quidam providentiam statuunt in actu intellectus, alii in actu voluntatis. Fortè optimè dicitur cum Gormaz, & aliis, providentiam constitutivè involvere utrumque actum; sic enim conciliantur SS. PP. quorum aliqui providentiam ad intellectum, alii ad voluntatem revocare videntur: præsertim autem sic consentitur S. Augustino, qui providentiam constituit in utroque actu; nam cap. 14. de bono perseverantia, ait, prædestinationem, quæ est primaria species providentiæ, esse præscientiam, & præparationem beneficiorum: quarum prima ad intellectum, altera ad voluntatem spectat. Quinam autem actus sit præcipuus, vel veniat in recto, non videtur multum referre; sive enim dicatur ratio ordinandorum cum decreto exequendi, sive decretum exequendi rationem ordinis, utrumque sat bene dicitur. Gormaz de DEO num. 837. ait, providentiam posse considerari, vel ut prudentem, & sic primariò stare in actu intellectus: vel ut liberam, & sic primariò stare in actu voluntatis. Idem putat etiam non male providentiam sic definiri: *Prudens, & libera dispositio DEI, per media proportionata dirigens creaturas ad suum finem.*

609. Dico. Datur in DEO providentia. Constat hoc ex fide, & ratione; nam in primis Sap. 8. vers. 1. dicitur de DEO: *Attingit ergo à*

sine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. item cap. 12. v. 13. *Non enim est alius DEUS, quam tu, cui cura est de omnibus.* & cap. 14. vers. 3. *Tua autem Pater providentia gubernat.* quin Matth. 6. Christus Dominus fuscè ostendit providentiam DEI circa omnia, etiam minimas volucres, & inanimas flores. Ratio etiam clara est. DEUS habet de omnibus comprehensivam, & prudentissimam notitiam, simulque omnipotentiam, cui omnes creaturæ subjectissimæ sunt: insuper habet voluntatem liberrimam creandi, conservandi, ordinandi ad suos fines omnia: atque etiam actu hoc facit; ergo habet providentiam. Hinc rectè Clemens Alexandrinus l. 5. Stromat. sub initium ait: *Sunt etiam quædam quæstiones dignæ, quæ puniuntur, cujusmodi est quærendo probationes, an sit providentia.* Hinc Epicurus pessimè audit, quòd putaverit, beatitudinem DEI stare in eo, quòd non habeat curam ullius rei. Equidem DEUS est sine sollicitudine anxia: at non est sine cura genericè accepta, seu sine providentia.

610. Providentia alià dicitur *physica*, alià *moralis*. Istà diriguntur creaturæ rationales: alterà reliquæ. Moralis subdividitur in naturalem, & supernaturalem. *Naturalis* est, qua DEUS dirigit creaturam rationalem ad fines naturales. *Supernaturalis*, qua dirigit eandem ad finem supernaturalem. Supernaturalis alià est *communis*, seu *sufficientie*, qua DEUS omnibus dat media sufficientia ad salutem: alià est *peculiaris*, & *efficacia*, qua DEUS dat electis media efficacia. Item alià est *providentia salvandorum*, & dicitur *prædestinatio*: altera *reprobatorum*, & dicitur *reprobatio*. Hæc tamen ultima non ita accipienda est, ac si DEUS ex sua determinatione dirigeret homines ad infernum: sed tantum in hoc sensu, quòd DEUS habeat decretum reprobativum aliquorum hominum, suppositis eorum peccatis.

611. Quæri hîc etiam solet, an providentia DEI semper assequatur suos fines: & respondent nostri communissimè, quòd assequatur quidem semper finem suum universalem, non verò omnes fines particulares. ita S. Thomas quæst. 6. de veritate (que est de prædestinatione) art. 3. in corp. dicens: *Nihil potest deficere à generali fine providentiæ, quamvis quandoque deficiat ab aliquo particulari fine.* Finis universalis providentiæ est gloria DEI, relucens ex eo, quòd DEUS tanquam causa prima apertè gubernet causas secundas, iisque provideat de mediis proportionatis, quibus unaquæque possit obtinere suum finem, nisi impediatur à causis secundis aliis, quas DEUS ut provisor universalis non tenetur impedire: vel nisi ipsamet nolit liberè finem suum assequi: & hunc finem, ut patet, DEUS semper assequitur. Finis particularis providentiæ est ille, quem DEUS specialiter per hæc media intendit, e.g. per gratias supernaturales conversionem peccatoris: quem tamen sæpius non assequitur, non ex defectu, vel determinatione sua, sed ex defectu creaturæ.

612. Quando autem S. Augustinus ait, creaturam non posse vincere voluntatem DEI, non vult dicere, quòd omne, quod DEUS, vel ejus providentia, quomodocunque vult, creatura debeat facere (sic enim non esset libera) sed tantum

tantum vult dicere, quod, quamvis creatura possit impedire finem aliquem particularem providentiæ Divinæ, non possit impedire universalem: & quamvis possit contravenire uni ordinationi, vel voluntati Divinæ, non possit tamen omni. En verba S. Doctoris I. de spir. & littera cap. 33. *Infideles quidem contra voluntatem DEI faciunt, cum ejus Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt, verum se ipsos fraudant magno, & summo bono, malisque penatibus implicant, experturi in suppliciis potestatem ejus, cujus in domis misericordiam contempserunt.*

Pariter S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. 6. in corp. ait. *Unde, quod recedere videtur à Divina voluntate secundum unum ordinem, relabitur in ipsam secundum alium: sicut peccator, qui, quantum est in se, recedit à Divina voluntate peccando, incidit in ordinem Divinæ voluntatis, dum per ejus justitiam punitur.* Neque ea, quæ docet 1. part. quæst. 22. a. 2. his opponuntur: nam in corpore dicit, *omnia debere esse à DEO ordinata in finem.* & ad primum tantum docet, quod nihil possit exire ordinem causæ universalis: intellige omnem; licet enim possit exire unum ordinem, recidit in alium.

613. Ob. 1. Aliæ perfectiones Divinæ involvunt tantum unum actum, pertinentem ad unam potentiam, e. g. misericordia actum voluntatis, omniscientia actum intellectus: ergo etiam providentia non involvit duplicem. Conf. DEUS tantum permittit peccata, non ordinat, aut dirigit creaturas ad illa: ergo vel malè definitur providentia, vel ea non datur circa peccata. Resp. neg. ant. Autoritas DEI loquentis in ordine ad fidem est perfectio Divina, consistens tam in infallibilitate in cognoscendo, quæ spectat ad intellectum, quam in veracitate in dicendo, quæ spectat ad voluntatem.

Ad conf. dist. ant. DEUS non ordinat, aut ita dirigit peccata, ut committantur, conc. ant. non ordinat peccata commissa, aut prævisa committenda, ad suos fines. neg. ant. & conf. Si loquamur de peccatis committendis, unius DEUS ea non dirigit positivè, sed tantum ea prudentissimè permittit ob suos fines, ad quos etiam dirigit actum primum, ex quo videt oriturum peccatum: si autem loquimur de commissis, vel prævisis absolute committendis, DEUS ea ordinat ad magna bona, e. g. ad poenitentiam, vel ad ostendendam justitiam, aut misericordiam suam: imò aliqua absolute prævisa ordinavit ad mortem Christi, & redemptionem generis humani. Hinc nullum peccatum est DEO casuale; quia nullum existit, nisi à DEO prævisum, & permissum; neque enim casuale est, quod fit præter intentionem volentem; sed quod fit præter prævisionem, & intentionem, etiam permittentem, qualiter tamen nullum peccatum fieri potest respectu DEI.

614. Ob. 2. Mali melius habent in mundo, quam boni: ergo non datur providentia. Confirm. 1. Saltem melior foret providentia, si DEUS non permitteret peccata: ergo. Confir. 2. Saltem non datur providentia de mulcis, aliisque minimis rebus: ergo. Resp. neg. conf. plura vide num. 83. Ad 1. confirm. quæstionem hanc fusius examinat Ruiz tract. de providentia DEI. disp. 2da sect. 4. ubi ait, perfectius

reddi universum permissione peccatorum, quam eorum omnimoda exclusionem.

Mihi non vacat hoc examinare. Resp. brevius. neg. ant. quia illud est formaliter melius DEUM agere, quod hic, & nunc, vult agere; ipsa enim voluntas Divina est regula honestatis, vel bonitatis moralis: & DEUS non facit semper, quod est materialiter optimum: sed quod formaliter, sive in his circumstantiis, est optimum: cum autem sæpe aliæ circumstantiæ non adsint, optimum est, quod est conformissimum suæ voluntati: & sic se habet providentia permittens peccata. Ad 2. confirm. dist. ant. non datur providentia specialis de minimis. conc. ant. non datur universalis. neg. ant. & conf. Certè Christus Matth. 6. hanc adstruit de minimis. vide etiam num. 286.

ARTICULUS II.

An DEUS omnes homines velit salvos fieri.

615. Certum est, ex collectione omnium hominum plures reprobos, quam beatos futuros: & hoc desumitur ex verbis Christi Matth. 7. v. 13. *Lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Quam angusta porta, & ardua via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam!* item Matth. 20. v. 16. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.* Ex collectione fidelium omnium plures salvantur, quam intereunt; quia plurimi parvuli baptizati ante usum rationis moriuntur. Ex fidelibus autem adultis plures damnari, quam salvari, existimat P. Segneri in *Christiano instructo* part. 1. discursu 5. ubi suam opinionem ex PP. Theologis, & ratione probat: quamvis alii benignius sentiant. Quidquid autem de hoc ultimo sit, certum saltem est, ex omnibus hominibus plures damnari; unde oritur jam quæstio, an Deus omnes homines velit salvos fieri.

616. Distingui solet Divina voluntas à Theologis variè, quæ tamen omnes distinctiones, ex principiis superius positis, non nisi formales intelligi debent. Itaque alia dicitur in DEO voluntas antecedens, alia consequens. Illa, ut hic accipitur, est, ut ita dicam, elicita à DEO, motu proprio, non præsupponendo aliquam determinationem creaturæ, atque est formalitas volitionis, ab homine inimpedibilis; quia, licet possit homo facere, ut DEUS habeat aliud realiter decretum, non potest facere, ut habeat aliud, etiam quoad omnes formalitates diversum, ut dictum jam num. 558. Altera est, quæ præsupponit aliquam determinationem creaturæ. Secundò aliqua voluntas dicitur efficax affectivè: sed inefficax effectivè: hoc est, quæ, quantum est in se, sincerè, & seridè vult aliquid, adeò, ut per ipsam non stet, quod minus res fiat, quamvis hæc possit aliunde impediri. Alia est efficax tam affectivè, quam effectivè: & hæc est, quando effectus, seu res volita, absolute subsequitur.

Tertiò. Aliqua voluntas dicitur voluntas signi, alia voluntas beneplaciti, de qua divisione S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. 11. & 12. & sub

fius adhuc Ruiz de voluntate DEI disp. 17. § 18. Voluntas beneplaciti est verè volitio DEO intrinseca, qua DEUS vult objectum: voluntas signi non est volitio, sed tantum signum volitionis, DEO extrinsecum, ut ait Ruiz cit. disp. 17. sect. 1. solent autem cum S. Thoma cit. a 12. statui signa quinque, *præceptum, prohibitio, permissio, consilium, operatio*, quæ complectitur antiquus versiculus: *Præcipit, et prohibet, permittit, consilium, implet*. Hæc voluntas signi non semper est conjuncta cum voluntate beneplaciti. Sic DEUS præcepit Abraham, ut immolaret Isaacum, quem tamen absolute noluit occidi. Sic juxta multos PP. citatos à Ruiz loco modo cit. Christus prohibuit cæcis, ne vulgarent miracula, non tamen absolute voluit omitti vulgationem; sed tantum præbere exemplum, ut, quantum in nobis est, fugiamus laudes humanas. Solet tamen cum voluntate signi esse conjuncta aliqua saltem voluntas beneplaciti: e. g. voluit DEUS non quidem mortem Isaac, sed tamen obedientiam Abraham, iter, & reliquam præparationem &c. plura vide apud Ruiz cit. loc.

617. Dico. DEUS voluntate antecedenti, non puri signi, sed beneplaciti, vult omnes homines salvos fieri. ita de facto omnes boni Catholici. Prob. primò. 1. ad Tim. 2. v. 1. Apostolus ait: *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro regibus, et omnibus, qui in sublimitate sunt, ut quietam, et tranquillam vitam agamus in omni pietate, et castitate; hoc enim bonum est, et acceptum coram Salvatore nostro DEO, qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire; unus enim DEUS, unus et mediator DEI, et hominum, homo Christus JESUS, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.* Ex quo textu habetur primò, orandum pro omnibus, etiam tunc infidelibus Regibus, & quidem ideo; quia acceptum est DEO, volenti, omnes homines salvos fieri: ergo etiam istos vult salvos fieri. Secundò, DEUM velle omnes salvos, etiam infideles, qui nondum ad agnitionem veritatis venerunt. Terriò, Christum se obtulisse pro omnibus, non tantum fidelibus, sed etiam infidelibus, pro quibus scilicet Apostolus vult orari.

Rursus Matth. 18. v. 14. post parabolam boni pastoris, ait Christus: *Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, ut pereat unus de pusillis istis.* 1. Joan. 2. v. 1. *Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem JESUM Christum justum, et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* 2. ad Corinthios 5. v. 14. *Unus pro omnibus mortuus est.* 1. Timoth. 4. v. 10. *Qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium.* Ex quibus textibus habetur 1. nolle DEUM perire etiam pusillos, seu minimos. 2. Christum advocatum etiam esse peccatorum, & quidem mortuum in propitiationem omnium peccatorum totius mundi, adeoque pro peccatoribus omnibus. 3. Eundem esse Salvatorem omnium hominum, non tantum fidelium, quamvis hos magis redemerit in hoc sensu, quod copiosiores eis gratias meritis sit.

Jam, si Christus pro omnibus mortuus est, vult, quantum est in se, omnes salvos fieri;

quæ enim sincerior posset esse volitio alicujus rei, quam si quis pro illa fundat sanguinem. Certè ipse Christus ait Joan. 15. v. 13. *Majorem hæc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Si Pater æternus voluit pro omnibus tradere filium, quanto magis voluit omnibus dare vitam æternam, quæ est aliquid longè minus? Sic enim argumentatur Apostolus ad Rom. 8. v. 32. dicens: *Qui etiam propriæ filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* Hinc etiam S. Augustinus serm. 109. de tempore c. 9. propius ad finem concludit. *Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire, quos emit. Non emit, quos perdat, sed emit, quos vivificet.*

618. Prob. conclusio secundò. Tridentinum sess. 6. c. 3. expressè docet, Christum etiam mortuum esse pro iis, qui non recipiunt beneficium mortis ejus, hoc est, qui non justificantur: & cap. secundo præmiserat: *Hunc proposuit DEUS propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.* Innocentius X. insuper damnavit hanc propositionem quintam Janenii: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fuisse.* & Alexander VIII. inter 31. hanc quartam: *Dedit semetipsum pro nobis oblationem DEO, non pro solis electis, sed pro omnibus, et pro solis fidelibus.* & quintam. *Pagani, Judæi, heretici, aliique hujus generis nullum omnino accipiunt à JESU Christo influxum: adeoque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam, et inermem sine omni gratia sufficiente.* Similia docent passim Concilia alia: quin tota Ecclesia die veneris sancto sic orat: *Omnipotens sempiterna DEUS, qui salvas omnes, et neminem vis perire &c.*

619. Consentiant SS. PP. S. Leo sermone 11. de passione ait: *Mortui pro omnibus impiis Domino, potuisset etiam hic Judas consequi remedium, si non festinasset ad laqueum.* S. Ambrosius in psal. 118. ad v. 64. *Mysticus autem Sol ille justitiæ omnibus ortus est, omnibus venit, omnibus passus est, et omnibus resurrexit.* S. August. 1. de spir. lit. cap. 33. ait: *Vult autem DEUS, omnes homines salvos fieri, et in agnitionem veritatis venire: non sic tamen, ut eis adimat liberum arbitrium &c.* Quod autem Janenius dicere fertur, hunc textum à S. Augustino non ex sua mente positum, sed tanquam objectionem Pelagianorum, est omnino falsum, ut patebit ad oculum cuicunque legenti. Quando idem Irenæus dicit, eum librum tacite à S. Augustino retractatum, est iterum falsum; nam libro Retractationum facit mentionem hujus libri, & nihil aliud corrigit, nisi unicam voculam: *escarum ceremoniam*: quam ait non esse in usu Scripturarum.

Rursus idem S. Doctor ad articulos sibi falso impositos, vel ejus nomine S. Prosper ad capitula Gallorum, seu objection. Vincentian. ad artic. 2. ait: *Remota ergo hac discretionem, (hoc est, justorum à reprobis per hoc, quod illis de gratias præstas congruas, illis tantum sufficientes) quam Divina scientia intra secretum justitiæ suæ continet, sincerissime credendum est, atque profitendum, DEUM velle, ut omnes homines salvi fiant, siquidem Apostolus, cujus ista sententia est, sollicitissime præci-*

præcipit, quod in omnibus Ecclesiis piissime custoditur, ut DEO pro omnibus hominibus supplicetur. Item ad art. 7. § 14. ait, DEUM neminem deserere, nisi ab ipso prius deseratur. Iterum enarratione in psalm. 95. ait. Totum mundum iudicare habet; quia pro toto pretium dedit. Item explanatione in psalm. 68. p. 2. post medium de Juda ait: Nec agnovit pretium, quo ipse à Domino redemptus erat.

Idem S. Doctor serm. 4. de Sanctis: Quando ergo in cruce pendens orabat, videbat, & providebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos providebat: ideo omnibus veniam postulabat. Et l. 2. de symbolo ad Catechumenos c. 8. inducit Christum Iudicem sic alloquentem reprobos: Vide-tis vulnera, quæ infixistis: agnoscitis latus, quod pupugistis: quoniam & per vos, & propter vos apertum est: nec tamen intrare voluistis. Quando autem addit. Qui non estis redempti pretio mei sanguinis, non estis mei: discedite à me &c. loquitur de redemptione quoad efficaciam; tum quia alias sibi manifestè contradiceret; tum quia post pauca subjungit: Festinet unusquisque, cum vivit, ut vivat: currat, ut ejus pretioso sanguine redimatur, ne, cum non fuerit inventus in numero redemptorum, in numero maneat perditorum.

Iterum S. Augustinus contra Julianum Pelagianum l. 6. c. 4. inculcans illud 2. Corin. 5. v. 14. Unus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt. subjungit: Vide, quia consequens esse voluit, ut intelligantur omnes mortui, si pro omnibus mortuus est. Indigna esset hæc illatio S. Paulo Apostolo, & S. Augustino: unus pro omnibus electis, aut fidelibus mortuus est: ergo omnes omnino homines mortui sunt: ut ergo digna tantis autoribus illatio sit, manifestè in antecedenti debet illud pro omnibus intelligi de omnibus omnino hominibus. Similia habent passim S. Anselmus, S. Fulgentius, S. Prosper de vocat. gent. l. 2. c. 1. § c. 19. apud Cardinalem Sfondratum in Nodo prædestinationis soluto p. 1. n. 3. præsertim hanc veritatem confirmant Patres Græci, quos, dum Jansenius ait, in hoc excessisse, injuriam eis infert, quam eisdem olim intulit Calvinus l. 2. institutionum c. 2. S. Thomas variis locis apertissime hæc eadem docet, præsertim lect. 1. in 1. ad Thimoth. 2. item lect. 3. in epist. ad Hebr. cap. 12. item l. 3. contra Gentiles c. 159. & alibi.

620. Prob. conclusio etiam ratione. Sententia opposita tollit fundamentum spei Christianæ: ergo est falsa. prob. ant. Si non sum certus, quod DEUS, quantum est in ipso, velit me salvum, non possum firmissimè sperare ab eo auxilia necessaria ad salutem, consequenter neque hanc ipsam: præsertim, cum plures damnentur, adeoque pro pluribus Christus mortuus non sit, aut auxilia necessaria meritis, & ego facilius possum esse inter plures, quàm inter pauciores: ergo. Conf. DEUS plurima media adhiberet ad finem, quem non intenderet, quod esset imprudens: ergo. prob. ant. Omnibus hominibus dat Angelos custodes, omnibus inspirationes internas, & occasiones bonas externas, omnibus instituit Sacramenta, omnibus proposuit præcepta, consilia, exempla &c. verbo: omnibus dat media tam multa, ut dicere possit Isaia 5. v. 4. Quid est, quod debui ultra facere vineæ mee, & non feci? Nec dicas, per vineam

illam intelligi solos electos; est enim fallum; cum DEUS addat, eam tulisse labruscas, & à se destruendam.

621. Respondetur ex Jansenio 1. DEUM dare quidem omnibus gratias externas, & velle omnibus salutem in mediis, at non in se ipsa; voluntate signi, non beneplaciti: hanc autem voluntatem beneplaciti in DEO non dari ideo, ut DEUS possit, non tantum ostendere misericordiam, sed etiam justitiam, & facere vasa iræ, non tantum vasa honoris. Hæc responsio clarè tollit fundamentum spei nostræ: quid enim profunt media ista, si DEUS efficaci, & inimpedibili decreto me excludit à bono eorum usu? quid prodest voluntas signi? quis credat, DEUM crucifigi voluisse, ut habeamus signum, quasi nos salvare voluisset; cum reverà noluerit? Quod spectat ad justitiam vindictivam, hæc non exigit manifestari voluntate antecedente, sed tantum consequente, ex suppositione peccati; hinc Ecclesiastici 15. v. 12. dicitur. Non enim necessarij sunt ei DEO homines impij. Non indiget DEUS ad manifestandam gloriam suam reprobationis decreto antecedenti: potest enim DEUS justitiam ostendere præmiando. Aliud est, si homines sponte sua peccent, tum enim decet, ut DEUS aliquando poenas infligat.

622. Respondetur 2. textum S. Pauli citatum n. 617. posse explicari de voluntate DEI antecedente peccatum Adami; si enim hic non peccasset, DEUS omnes homines salvari voluisset; at nunc non vult. Sed hoc est prorsus falsum; nam Apostolus hortatur homines ad orandum in statu naturæ lapsæ. Dein Apostolus ait, DEUM velle omnes salvos, pro quibus Christus se dedit redemptionem: atqui non se dedit redemptionem pro hominibus, nisi post peccatum, ut est clarum.

Respondetur 3. posse verba illa tripliciter exponi, primò, ut sensus sit: omnes, qui salvantur, eos DEUS vult salvos: sicut (quod est exemplum S. Augustini de natura, & gratia c. 41.) dicitur de Magistro literarum in urbe: Ille omnes docet: hoc est: quicumque in hac urbe docentur, ab isto docentur, quamvis non omnes doceantur. Secundò, ut sensus se extendat, non ad singulos generum, sed ad genera singulorum, hoc est, ut DEUS non velit, quemlibet hominem in individuo salvari, sed tantum aliquot ex quolibet hominum genere, ex Regibus, Ducibus, plebeis, Laicis, Clericis &c. sicut dicitur: omne animal fuit in arca Noë: hoc est, ex omni genere, vel specie aliquod. Tertiò, ut sensus sit metaphoricus, sive, quod DEUS habeat tantum voluntatem signi, non beneplaciti.

De ultimo jam diximus num. 621. duo autem priores sensus rejiciuntur meritò ex eo, quod verba Scripturæ sumi debeant, ut jacent, nisi aut ratio gravissima, aut autoritas, nos aliud facere cogat: cum econtra in nostro casu, & ratio, & autoritas Pontificum, Conciliorum, & Patrum nos cogat, ea verba accipere in sensu omnino universali: ipsaque ratio in textu addita non patiat talem restrictionem, ut observatum num. 617.

623. Dicunt. Tamen S. Augustinus modò citatus hunc textum explicat in distributione accom-

commoda. Idem in *enchyrid.* c. 103. exponit illum de generibus singulorum, non de singulis generum: quod etiam facit de *corrupt.* § *grat.* cap. 14. Hic est lapis offensionis Janfenitarum. Sciendum, secundum S. Augustinum, textum hunc Apostoli diversimodè exponi posse; sic enim habet de *corrupt.* § *grat.* cap. 14. Quod scriptum est, quod vult omnes homines salvos fieri, nec tamen omnes salvati fiunt, multis quidem modis intelligi potest: ex quibus in aliis opusculis nostris aliquos commemoravimus. Subjungit dein explicationem textus de solis prædestinatis, inter quos, ait, reperiri omne genus hominum, scilicet genera singulorum. Iterum *epist.* 107. post medium quasi in 4. p. ita habet de his Apostoli verbis: Ideo dictum est; quia omnes, qui salvati sunt, nisi ipso volente non fiunt, & si quo alio modo illa verba Apostoli intelligi possunt, ut tamen huc apertissime veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed nolente DEO, salvos non fieri, contraria esse non possint.

Cum autem locis citatis num. 619. S. Augustinus eundem textum absolute universaliter exponat, debent etiam alia ejus verba ita explicari, ne sibi, aut aliis Patribus, vel Ecclesiæ doctrinæ contradicatur. Hoc fiet; si dicamus, quod, quando absolute universaliter loquitur, intelligendus sit de voluntate antecedenti: quando autem aliquos excludit, intelligendus sit de voluntate consequenti. Et ratio ulterior hujus expositionis est, quod, quando S. D. aliquos excludit, loquatur de voluntate etiam effective efficaci, cujus objectum necessarîo fit: sed, quæ jam scientiam de actione creaturæ præsupponit; nam in *enchyrid.* c. 102. antequam textum Apostoli contrahat ad genera singulorum, ei applicat illud *Psalmi* 113. Omnia, quæcumque voluit, fecit. Et talis etiam est voluntas illa, qua DEUS infideles, contra suam antecedentem voluntatem non credentes, vult damnari, de qua num. 612.

Præter hanc autem admittit etiam Augustinus voluntatem DEI, cui homo possit resistere; nam ejusdem *enchyridii* cap. 100. de malis ait: Quantum enim ad ipsos attinet, quod DEUS noluit, fecerunt. Idem patet ex textu cit. num. 612. Et hæc est voluntas antecedens, de qua hac loquitur, quando, omnium omnino salutem DEUM velle, asserit. Quod autem Divus Augustinus ut tunc voluerit hac expositione restricta hujus textus, rationem dat Cardinalis Sfondratus in suo modo soluto p. 1. num. 17. quia hæc expositio apta erat refellendis Pelagianis, quibuscum agebat; cum enim isti dicerent: si viribus naturæ non possumus acquirere beatitudinem, DEUS non vult homines salvari: hoc argumentum istorum hæreticorum expeditiſſimè refellebatur, negando, DEUM omnes homines salvos velle: intellige, voluntate consequenti.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

624. **O**B. 1. Christus *Joan.* 17. v. 9. ait ad Patrem: Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo: sed pro his,

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

quos dediſti mihi; quia tui sunt: ergo tantum rogavit Christus pro prædestinatis. Conf. *Matth.* 26. v. 28. Christus ait: Hic est enim sanguis meus, novi testamenti, qui pro multis effundetur: ergo non pro omnibus Christus sanguinem fudit, sed tantum pro fidelibus, qui sunt multi. Resp. hæc illationes dudum damnatas fuisse à Pontificibus. In forma neg. conf. licet enim Christus ibi non oraverit pro omnibus speciali illa oratione, quam ibi fudit; tamen pro omnibus oravit alibi, & expressè in cruce, ut testatur S. Augustinus cit. num. 619. Ad conf. neg. conf. Omnes etiam sunt multi: quamvis hoc concedi possit, Christum orasse tantum pro multis specialiter, ut dentur illis gratiæ efficaces; cum aliis tantum impetraverit sufficientes.

625. Ob. 2. S. Paulus *ad Rom.* 9. v. 19. dicit. Voluntati enim ejus quis resistit? ergo, si DEUS omnes vellet salvos, omnes deberent salvari. Conf. ibidem dicitur. v. 16. Non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI: ergo, quamvis homines velint, non possunt omnes salvari. Resp. *Act.* 7. v. 51. etiam dicitur: Vos semper Spiritui Sancto resistitis. In forma dist. conf. si DEUS vellet voluntate etiam consequente, omnes salvari, conc. conf. si tantum velit voluntate antecedente, neg. conf. Ad conf. neg. conf. Verba illa significant, quod sine gratia nihil possumus facere conducent ad vitam æternam, adeoque salus nostra sit à DEO, & non à nobis.

Quamvis autem cooperemur gratiæ, tamen hæc cooperatio respectu illius, quod facit DEUS, est quasi nihil: cui accedit, quod etiam ipsa cooperatio nostra sit ex gratia DEI, nos elevante: adeoque DEO longè magis attribuendæ sunt actiones nostræ bonæ, quam nobis. Rectè tamen advertit Sfondratus in modo soluto p. 1. num. 20. non longè ab initio. quod, cum Hebræi careant comparativis, sæpe, quod dicere volunt, minus esse, dicant esse nihil, sic etiam 1. *Corinth.* 3. v. 7. dicitur: Neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat DEUS: cum tamen etiam plantans, & rigans aliquid sit, quamvis aliquid longè minus, sed hæc ad tract. de Gratia spectant.

626. Dices. *Ad Rom.* cap. 9. v. 13. dicitur in persona DEI: Jacob dilexi: Esau autem odio habui: ergo non omnes homines diligit DEUS, adeoque nec vult salvos. Resp. 1. Sfondratus docet, per odium tantum intelligi minorem amorem, eo quod Hebræi careant comparativis: idque probat variis aliis exemplis ex Scriptura petitis. Sic *Matth.* 5. v. 43. Odio habebis inimicum tuum. *Luc.* 14. v. 26. Si quis venit ad me, & non odit patrem &c. Secundò, textus hic literaliter loquitur tantum de bonis temporalibus, quæ majora accepit Jacob; sic enim habetur *Malach.* 1. v. 3. ex quo Apostolus ea verba desumpsit: Dilexi Jacob: Esau autem odio habui, & posui montes ejus in solitudinem, & hereditatem ejus in dracones deserti: quæ dein Apostolus transfert ad sensum mysticum.

Tertiò, cum textus ille loquatur, non de sola persona Jacobi, & Esau, sed de eorum posteritate, non videtur posse dici, quod in sensu adversariorum DEUS omnes posteros Esau oderit; cum inter eos fuerit S. Job: nec totam posteritatem Jacob dilexerit; cum ex hac plurimi

finis

sint damnati. Si tamen dicas, etiam juxta nostrum sensum non posse ea verba omnino universaliter accipi de tota posteritate, adeoque omnino contendas, Esau ita odio habitum, ut fuerit reprobatus, id factum est voluntate consequenti, non antecedenti; quia & huic antecederet DEUS voluit salutem, quam acquirere potuisset, si voluisset. Audi S. Augustinum l. 1. ad Simplicianum quest. 2. Noluit ergo Esau, & non cucurrit: sed etsi voluisset, & cucurrisset, DEI adjutorio pervenisset: qui ei etiam velle, & currere vocando praeferret, nisi vocatione contempta reprobatus fieret.

627. Ob. 3. S. August. epist. 102. ad Evodiu[m] scribit: Non perit unus ex illis, pro quibus mortuus est Christus: ergo non pro omnibus mortuus est. Conf. S. Fulgentius de Incarn. cap. 29. ait: Illud verò Apostolicum, ubi dicitur de DEO: Qui vult omnes homines salvos fieri &c. non sicut oportet, intelligunt, qui hanc DEI voluntatem sicut in vasis misericordiae, sic & in vasis irae accipiendam existimant: ergo vasa irae, sive reprobos, DEUS non vult salvari. Resp. S. Augustinus ea paucula verba vix non incidenter in longè alia questione inserit, quae alibi dictis contraria esse non debent: unde dist. conf. Christus non est mortuus pro omnibus, offerendo pro ipsis mortem ad impetranda auxilia efficaciam. conc. conf. ad impetranda media sufficientia. neg. conf. Ad conf. neg. conf. tantum sequitur ex textu, quod DEUS non velit reprobos salvos, sicut electos; hos enim vult salvos etiam voluntate consequenti, illos tantum voluntate antecedenti.

628. Ob. 4. Sicut DEUS habet voluntatem conditionatam omnes salvandi, sic habet voluntatem conditionatam omnes damnandi: ergo nihil speciale ponitur in DEO per voluntatem illam antecedentem. Conf. S. Thomas ait, voluntatem antecedentem esse magis velleitatem, quam voluntatem: sed in DEO non potest dari velleitas: ergo. Resp. dist. ant. DEUS habet voluntatem damnandi cum eodem modo tendendi, neg. ant. cum alio modo tendendi. conc. ant. & neg. conf. DEUS ita conditionatè vult homines salvos, ut etiam cupiat poni conditionem, sub qua salvet, id est, vult nostram cooperationem, eam suadet, praecipit &c. at vult conditionatè reprobare, ita ut nolit poni conditionem, eamque prohibeat: unde voluntas Divina longè aliter affecta est ad salutem, quam ad damnationem. Ad conf. dist. maj. & S. Thomas per velleitatem intelligit sinceram voluntatem, quamvis non effectivè efficacem, conc. maj. secus, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf.

629. Ob. 5. Sicut in statu innocentiae, ubi nulla fuissent peccata, nulla fuissent decreta supplicia: sic in statu naturae lapsae, ubi dantur peccata, debent aliquibus decerni supplicia: sed istos DEUS non vult salvos: & hinc verificatur illud Psalm. 100. v. 1. Misericordiam, & judicium cantabo tibi Domine: ergo. Confirm. Statui innocentiae tantum fuit propria gratia, non autem statui naturae lapsae: ergo in hoc non datur omnibus gratia sufficiens. Resp. omisso, quod in statu innocentiae nulla omnino fuissent peccata; (quia, quamvis Adam non peccasset,

adeoque homines cum originali iustitia nati fuissent, tamen alii potuissent peccare) dist. 2dam partem maj. debent aliquibus decerni supplicia antecederet. neg. maj. consequenter ad praevia eorum peccata. conc. maj. & pariter dist. min. ac conf. Ad confirm. neg. conf. quamvis enim gratia non sit propria, seu debita huic statui, tamen potuit DEUS eam dare ex misericordia, atque ex meritis Christi Domini: quodque de facto dare voluerit, infertur efficaciter ex nostris rationibus.

630. Ob. 6. Multae gentes barbarae videntur à DEO neglectae sine omni auxilio sufficienti: ergo. Confirm. DEUS dicitur, aliquos indurare, excacare, deserere: ergo his non dat auxilia sufficientia &c. Resp. neg. ant. Omnes homines habent gratiam, vel proximè, vel saltem remotè sufficientem, ut constet ex propositionibus damnatis cit. num. 618. itémque ex dictis num. 620. Sed etiam ex historiis habetur, ubique ferè fuisse legis Divinae Doctores, & aliqua vestigia verae religionis. Saltem si barbari illi fecissent, quod erat in ipsis, DEUS ipsos non deseruisset.

Ad confirm. dist. ant. DEUS dicitur indurare aliquos voluntate antecedente. neg. ant. consequente. subdist. indurare positivè. neg. negativè, seu permisivè. conc. ant. & neg. conf. S. August. l. 1. ad Simplicianum quest. 2. ita ait. Ut obduratio DEI sit nolle misereri, ut non ab illo irrogetur aliquid, quo sit homo deterior; sed tantum, quo sit melior, non erogetur. Ibidem paulò inferius: Ob hoc dicatur obdurare peccantes quosdam; quia non eorum miseretur: non quia impellit, ut peccent. Sed hæc aliò spectant.

631. Ob. 7. Saltem parvulos, qui moriuntur in utero materno, vel ante baptismum, DEUS, etiam voluntate antecedente, non voluit salvos: ergo non omnes homines. ant. prob. Isti non habent ullum medium salutis: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. dist. ant. isti non habent medium, ipsis immediatè collatum. conc. ant. collatum aliis in bonum ipsorum. neg. ant. & conf. Parvuli, cum nondum sint capaces rationis, neque sunt capaces gratiae, seu illustrationis supernaturalis: igitur auxilium non datur immediatè ipsis, sed aliis, scilicet parentibus, curatoribus &c. ita S. Prosper l. 2. de vocat. gent. in titulo capituli 23. dicens: Parvulis pereuntibus generalis gratia tribuitur, dum ea parentibus datur. Si jam parentes, vel curatores gratias illas negligant, vel etiam absque culpa iis uti omittunt, vel etiam per causas naturales ab iis impediuntur, jam DEO imputari non potest parvulorum interitus; quippe is fecit, quantum ex sua parte potuit exigere: quin ut auctor naturae universalis non debet hujus cursui, ac ordini, nimis frequenter sese opponere.

Dices. DEUS sæpe inspirat aliquid matri, ex quo mortem infantis in utero secuturam praevидit: ergo talem infantem non vult salvum. ant. prob. DEUS e. g. inspirat matri ingressum in templum, cujus dein ruit fornix, & matrem cum prole occidit. Resp. dist. ant. DEUS inspirat tale aliquid, si mors jam aliunde secutura esset. conc. ant. secus, neg. ant. & conf. ad prob. dist. eodem modo ant. & neg. conf. Si jam infans aliunde, ex alia causa,

causa, v. g. ex universali terræ motu, esset moriturus, DEUS inspirare potest matri talem ingressum, ut ipsa hoc pium opus faciat. At, si infans alias non esset moriturus in utero, DEUS hoc non inspirat matri, quamvis feminae aliquando sibi falsò imaginentur, quòd à DEO ad aliquid incitentur.

632. Ob. ultimò. Si DEUS vult omnes homines salvos, cur igitur non dat omnibus gratias efficaces? qui enim seriò aliquid vult, facit omnia, quæ potest: & si habeat medium certum illud obtinendi, non omittit hoc adhibere. Hæc obiectio duo tangit. Primum est, an DEUS possit seriò velle omnium salutem, quamvis non omnibus det gratias efficaces. Secundum, cur uni præ alio det gratias efficaces. Ad 1. dico, DEUM tamen efficaciter affectivè, licet non effectivè, velle omnium salutem; licet enim voluntas effectivè efficax determinet ad omnia prorsus media adhibenda, non ita determinat voluntas tantum efficax affectivè; nam etiam seriò dicimur velle ea, in ordine ad quæ tantum facimus, ut non possit nobis imputari, si res non fiat: quamvis non omnia, quæ possemus, faciamus. Sic pater seriò vult filii sui in literis profectum, si ei de libris, ac Magistro provideat, quamvis eum non aliò mittat, etsi ibi spes major esset hauriendæ doctrinæ: & nos omnes seriò volumus olim esse beati, quamvis non omnia, etiam utilissima, media adhibere velimus, modò necessariis utamur.

Ad secundum repono cum SS. PP. illud Apostoli ad Roman. 11. v. 33. *O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ DEI, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Addo dictum S. Augustini de Spirit. & lit. c. 34. *Jam si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet: cur illi ita suadeatur, ut persuadeatur, illi autem non ita, duo sola occurrunt interim, quæ respondere mihi placeat: O altitudo divitiarum! & Nunquid iniquitas apud DEUM? Cui responsio ista displicet, querat doctores, sed caveat, ne inveniat presumptores. Et tract. 26. in Joannem non longe à principio. Quare illum trahat, & illum non trahat, noli velle judicare, si non vis errare. Semel accipe, & intellige: si non traheris, ora, ut traharis.*

QUÆSTIO III.

De Providentia DEI in Specie.

ARTICULUS I.

Quid sit prædestinatio, & an detur ante merita conditionatè prævisa.

633. **P**ars providentiæ est prædestinatio, ut tradit S. Thomas 1. part. quæst. 23. art. 1. in corp. Hæc autem, prout restringitur ad homines post peccatum originale, definitur à S. August. l. 2. de bono perseverantiæ c. 12. *Præscientia, & præparatio beneficiorum DEI, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur.* Unde prædestinatio involvit actum intellectus, scilicet præscientiam: & a-

ctum voluntatis, scilicet præparationem beneficiorum, seu ordinationem gratiarum. Quando autem in Scripturis prædestinatio videtur reduci ad voluntatem, consideratur tantum inadæquatè, seu ut libera; nam adæquatè considerata, seu ut prudens, & libera electio, utique involvit etiam actum intellectus.

Queritur jam, an actus intellectus prærequisitus ad prædestinationem, inadæquatè sumptam pro actu voluntatis, seu decreto liberandi à malis, aut beatificandi, & quidem ob merita, sit tantum actus scientiæ simplicis intelligentiæ, vel an requiratur etiam scientia media de meritis conditionatè, vel etiam scientia visionis de iisdem absolute futuris. Quod attinet ad scientiam visionis, postea agemus, modò autem de scientia media.

P. Nicolaus Martinez, & post eum aliqui Recentiores, defendunt, posse DEUM post scientiam simplicis intelligentiæ, ante scientiam mediam, hominem prædestinare ad gloriam, tanquam coronam, vel etiam actum bonum prædefinire: quod tamen pluribus modis potest exponi. 1. ut DEUS antecedenter ad scientiam mediam ita decernat: *Volo Petrum salvum, vel liberè, & per merita, si ipse liberè bene agat: vel necessariò, & sine meritis, si nolit liberè bene agere.* At hoc decretum non datur in hac providentia, saltem circa eos, quibus usus rationis conceditur (quidquid sit, an DEUS aliquos non sinat pervenire ad usum rationis; quia prævidit eà malè usuros, ut verificetur de iis illud: *Raptus est Esau.* quod ipsum tamen sine scientia media explicari non potest) DEUS enim nullum rationis capacem vult salvare sine actu libero, seu merito: alii autem carentes usu rationis non ob merita propria prædestinantur. 2. Ut DEUS dicat: *Volo Petrum salvum per mediam, quibus per scientiam mediam videro eum liberè consensurum.* 3. Ut DEUS sic tendat: *Volo eum salvum, vel per hunc, vel per illum actum, quem ipse liberè elegerit.*

634. Dico. DEUS non potest habere ullum tale decretum antecedens scientiam mediam. Prob. conclusio. 1. Datur tantum unicuique decretum virtualiter indivisibile, supponens scientiam mediam, ut probatum à n. 557. ergo non datur alterum, antecedens scientiam mediam, quod ex hoc ipso capite differret in aliquo prædicato intrinseco, & virtualiter distinguere-tur. Conf. 1. DEUS nihil potest determinare, nisi plenissimè pro priori comprehendat omnes eventus ex illa re secuturos, ut probatum n. 558. ergo nihil potest determinare ante scientiam mediam.

Probatur Conclusio 2. Hoc decretum, quocunque in sensu ex adductis sumatur, non stat cum ea libertate, quam in hac providentia homines, saltem ordinariè, habent: ergo in hoc decreto non potest stare prædestinatio universalis, & ordinaria: ergo nulla; nec enim dici potest, quòd DEUS B. Virginem, vel adhuc unum, aut alterum Sanctum speciali prædestinatione, & quidem virtualiter distincta, ac novum mysterium involvente, elegerit; quia prorsus gratis id diceretur; cum potuerit DEUS per eandem realiter universalem prædestinationem, modò habeat specialem aliquam formalitatem, eos specialiter